

KONTAKT

Pismo Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach

SIERPIEŃ-WRZESIEŃ-PAŹDZIERNIK 2014

NR 3-2014

Z żałobnej karty

9 czerwca nagle zmarła Krystia...

KRYSTYNA HYYRYLÄINEN
(z domu GOGULSKA)
13.03.1952 - 09.06.2014

Należała do Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach od ponad 30 lat, wielokrotnie sprawując różne funkcje w zarządzie; ostatnio skarbnika ZP.

Od lat organizowała nasze zjednoczeniowe wycieczki karnawałowe na promach do Tallina. Była energiczna i pełna dobrej wiary w ludzi.

10 kwietnia 2008 otrzymała z rąk śp. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

**Odeszła nasza koleżanka, przyjaciółka...
Zachowajmy Ją w przyjaznej pamięci.**

Zarząd Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach

NASZE SPOTKANIA...

Pierwsze powakacyjne spotkanie, tradycyjny PIKNIK w Luukki odbędzie się w niedzielę, 14-go września, o godz. 12-tej .

Ośrodek rekreacyjny Luukki znajduje się w północnej części Espoo przy Vihdintie. Można tutaj bardzo miło spędzić czas na wiele sposobów. Są szlaki dla łazików, jezioro i plaża dla wodniaków, można także łowić rybki, zbierać grzybki, iść do sauny, pograć w piłkę na boisku no i oczywiście pogrilować to i owo. W pobliżu jest też pole golfowe. Krótko mówiąc dla każdego coś miłego. Przygotowaliśmy dla Was strawę dla duszy, ale także i dla ciała.

W TYM ROKU BĘDZIEMY DELEKTOWAĆ SIĘ POLSKIMI KIEŁBASKAMI, POLSKĄ MUSZTARDĄ. CHRZAN TEŻ BĘDZIE POLSKI ZE SKLEPU „POLSKIE DELIKATESY” (HALA TARGOWA HAKANIEMI, JERZY BERNHARD tel. +358 40 7310178). Niepogoda nam nie przeszkodzi, grilujemy w Takkatupa. Do kawy i herbaty można przynieść własne wypieki. Zimne napoje każdy przynosi we własnym zakresie.

Serdecznie zapraszamy członków Zjednoczenia oraz wszystkich zainteresowanych naszą działalnością wraz z rodzinami.

Spotykamy się przy Takkatupa.

Adres: Luukintie 33, 02970 Espoo. Mapa książki telefonicznej Fonecty str. 91, kwadrat 1A.

Dojazd z Helsinek autobusem nr 34.

PROGRAM SPOTKAŃ ZP DO KOŃCA ROKU

19. października - tematem 150 rocznica urodzin Stefana Żeromskiego,

27. października - poniedziałek, godz. 19:00 w TempPELLIAUKION kirkko koncert z okazji Święta Niepodległości RP. Wystąpi znakomita polska pianistka **Marta Karolina Cader**,

2. listopada - Święto Zmarłych, spotykamy się w niedzielę o godz. 12:00 przy grobach polskich Żołnierzy w parku Taivallahti, koło hali tenisowej przy ulicy Hietakannaksentie,

16. listopada - Narodowe Święto Niepodległości,

21. grudnia - MIKOŁAJKI

---

150 rocznica urodzin Stefana Żeromskiego

Stefan Żeromski, pastel by Leon Wyczółkowski, 1904; in the National Museum, Kraków, Poland.

Stefan Żeromski herbu Jelita (ur. 14 października 1864 w Strawczynie, zm. 20 listopada 1925 w Warszawie) – polski prozaik, publicysta, dramaturg, nazwany "sumieniem polskiej literatury"; wolnomularz; pierwszy prezes Polskiego PEN Clubu.

Posługiwał się pseudonimami Maurycy Zych, Józef Katerla i Stefan Iksmoreż.

Stefan Żeromski pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej herbu Jelita. Wychował się w Ciekotach w Górach Świętokrzyskich. Jego ojciec Win-

centy Żeromski wspierał Polaków walczących w powstaniu styczniowym. Jeszcze przed powstaniem jego ojciec utracił majątek i aby utrzymać rodzinę, został dzierżawcą folwarków. Żeromski matkę stracił w 1879, a ojca w 1883.

W roku 1873 dziewięcioletni Stefan trafił na rok do szkoły początkowej w Psarach. W 1874 roku rozpoczął naukę w Męskim Gimnazjum Rządowym w Kielcach. Z tego okresu pochodzą jego pierwsze próby literackie – wiersze, dramaty, przekłady z literatury rosyjskiej. Zadebiutował w 1882 w numerze 27 „Tygodnika Mód i Powieści” przekładem wiersza Lermontowa i w „Przyjacielu Dzieci” wierszem „Piosenka rolnika”. Trudności finansowe i początki gruźlicy spowodowały, że gimnazjum ukończył w 1886 roku bez uzyskania matury. W tym samym roku rozpoczął studia w Instytucie Weterynarii w Warszawie (uczelnia nie wymagała matury). Tam zetknął się z ruchem socjalistycznym, działał m. in. w tajnej akcji oświatowej wśród rzemieślników i robotników. W 1889 zmuszony został zarzucić studia z powodów finansowych i zaczął pracować jako guwerner w domach ziemiańskich m. in. w Łysowie (obecnie gmina Przesmyki koło Siedlec), oraz Nałęczowie. Od 1889 jego utwory ukazywały się na łamach Tygodnika Powszechnego, Głosu, Nowej Reformy.

W 1892 przebywał krótko w Zurychu, Wiedniu, Pradze i Krakowie. Jesienią tego roku ożenił się z Oktawią z Radziwiłłowiczów Rodkiewiczową, którą poznał w Nałęczowie. Również w tym samym roku wyjechał z żoną i jej córeczką z pierwszego małżeństwa do Szwajcarii, gdzie objął posadę zastępcy bibliotekarza w Muzeum Narodowym Polskim w Rapperswilu. Tam powstawały m.in. Syzyfowe prace. W Szwajcarii zetknął się m. in. z Gabrielem Narutowiczem, Edwardem Abramowskim. W latach 1895 i 1898 ukazały się zbiory opowiadań Żeromskiego.

Po powrocie do kraju w 1897 pracował jako pomocnik bibliotekarza w Bibliotece Ordynacji Zamojskiej w Warszawie aż do 1904. W roku powrotu ze Szwajcarii ukazały się Syzyfowe prace. W 1899 Żeromskiemu urodził się syn Adam. W tym samym roku ukazały się Ludzie bezdomni. W 1904 wyszła powieść Popioły, której sukces wydawniczy pozwolił przenieść się rodzinie Żeromskiego prawie na rok do Zakopanego. Dopiero od 1904 mógł poświęcić się pracy pisarskiej. Od chwili wybuchu rewolucji 1905 roku w Królestwie Polskim działał w organizacjach demokratycznych i socjalistycznych, zbliżył się wówczas do Polskiej Partii Socjalistycznej. Ruchowi rewolucyjnemu z lat 1905-1907 poświęcił

kilka swoich prac, m. in. opowiadania: Sen o szpadzie, Nagi bruk i Nokturn, oraz dramat Róża. Żeromski był inicjatorem założenia Uniwersytetu Ludowego, organizował kursy dokształcające dla uczniów szkoły rzemieślniczej, w jego domu, tzw. Chacie, prowadzono ochronkę i tajną szkołę. Z jego inspiracji w Nałęczowie powstała robotnicza grupa teatralna pod przewodnictwem rzeźbiarza i publicyisty Józefa Gardeckiego. Grupa wystawiła nielegalną sztukę, III część Dziadów. Wśród widzów był m. in. Bolesław Prus.

W 1909 wyjechał z rodziną do Paryża, gdzie mieszkał trzy lata. Po powrocie do kraju osiedlił się w Zakopanem. W 1913 założył nową rodzinę z małżonką Anną Zawadzką. Owocem tego związku była córka Monika. Po wybuchu I wojny światowej zgłosił się do Legionów Polskich, jednak nigdy nie brał udziału w walkach. Wrócił do Zakopanego i działał w pracach Naczelnego Komitetu Zakopiańskiego. Był prezydentem Rzeczypospolitej Zakopiańskiej. 31 lipca 1918 roku zmarł jego dziewiętnastoletni syn, Adam. Żeromski zadedykował mu tekst publicystyczny o tematyce społeczno-politycznej pt. "Początek świata pracy".

W wolnej Polsce Żeromski zamieszkał w Warszawie, gdzie brał znaczący udział w życiu literackim. Brał udział w akcji przedplebiscytowej w regionie Powiśla celem przyłączenia tych terenów do Polski, między innymi w Iławie, Suszu, Prabutach, Kwidzynie, Sztumie, Grudziądzu i wielu innych miejscowościach Warmii, Mazur i powiatów nadwiślańskich (Powiśla)[9]. Był inicjatorem powstania projektu Akademii Literatury, Straży Piśmiennictwa Polskiego, a w 1925 został założycielem i pierwszym prezesem polskiego oddziału PEN Clubu. W latach dwudziestych osiedlił się w Konstancinie-Jeziornie pod Warszawą w willi Świt, a później mieszkał na Zamku Królewskim w Warszawie. W 1922 ukazała się powieść Wiatr od morza, za którą otrzymał państwową nagrodę literacką, a w 1924 powieść Przedwiośnie.

Filister honoris causa polskiej korporacji akademickiej Pomerania.

Zmarł 20 listopada 1925 r. W tym dniu - na dwa tygodnie przed własną śmiercią - Władysław Reymont napisał:

„Dzisiaj umarł Żeromski, cios to dla mnie okrutny z wielu powodów. Umarł na serce. Był o parę lat starszy ode mnie, ale miał szaloną wolę życia i energię. Strata ta polskiej literatury niezastąpiona. Uwielbiałem Go jako genialnego pisarza. Naturalnie, ta nagła śmierć źle podziałała i na mój stan zdrowia. Teraz bowiem na mnie przychodzi kolej

umierania”.

Żeromski został pochowany na cmentarzu ewangelicko-reformowanym w Warszawie (F/4/24). W 1928 otwarto w Nałęczowie muzeum poświęcone pisarzowi.

Jan z Dukli

Mocą uchwały Sejmu RP jednym z patronów roku 2014 został ogłoszony Św. Jan z Dukli.

Jan z Dukli (ur. ok. 1414 w Dukli, zm. 29 września 1484 we Lwowie) – polski święty katolicki, pustelnik, franciszkanin, pod koniec życia w surowszej gałęzi zakonu: bernardynach.

Jan urodził się w Dukli w rodzinie mieszczarskiej. Uczył się w rodzinnym mieście, a później w Krakowie. W młodości przebywał w pustelni na wzgórzu Zaśpít w Trzcianie koło Dukli. Opuściwszy pustelnię (ok. 1434) wstąpił do Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych – franciszkanów. Studiował w Krakowie. W zakonie pełnił funkcję gwardiana klasztoru w Krośnie w latach 1438-1440, gdzie rozbudował świątynię, oraz od r. 1444 we Lwowie i ze względu na swoje predyspozycje kaznodziei (w klasztorach franciszkańskich, zgodnie z poleceniem założyciela św. Franciszka z Asyżu, kaznodziejami mogli być tylko wybitnie zdolni i urobieni wewnętrznie kapłani). Pełnił też urząd kustosza kustodii - przełożonego franciszkańskiego okręgu lwowskiego.

W wieku 60 lat przeszedł do surowszej gałęzi Zakonu, zwanej w Polsce bernardynami (od imienia św. Bernardyna ze Sieny). Pełnił tam również funkcje kaznodziei i spowiednika w klasztorach w Poznaniu i Lwowie. Pod koniec życia poważnie chorował i utracił wzrok. Zmarł i został pochowany we Lwowie w tamtejszym kościele bernardyńskim.

Obecnie główne relikwie znajdują się w rodzinnej Dukli.

W/g relacji zawartej w szkicu historycznym "Oblężenie Lwowa w roku 1648" znanego XIX-wiecznego historyka lwowskiego Ludwika Kubali, św. Jan z Dukli przyczynił się do ocalenia Lwowa:

„Ten niespodziewany odwrót nieprzyjaciela, a z nim ocalenie miasta, przypisywano cudowi i opowiadano, że Chmielnicki i Tuchajbej ujrzeli w chmurach wieczornych nad klasztorem Bernardynów postać zakonnika klęczącego z wzniesionymi rękami i widokiem tym przestraszeni dali znak do odwrotu. OO. Bernardyni uznali, że to był błogosławiony Jan z Dukli; to też po opuszczeniu Lwowa przez kozaków, całe miasto udało się do grobu jego z procesyją, złożyło na jego grobie koronę, a w następnym roku wystawiło przed kościołem Bernardynów kolumnę, która do dziś dnia istnieje. Na szczycie tejże znajduje się postać Jana z Dukli w takiej postawie, jak go wówczas w chmurach widziano, a w środku kolumny napis: Miasto Lwów za przyczyną Jana z Dukli 1648 cudownie uwolnione od oblężenia Bohdana Chmielnickiego i Tuhaja Beja, chana tatarskiego, pomnik ten wystawiło 1649.”

Wyszukane w Internecie przez Alicję

POLONIA W TURKU

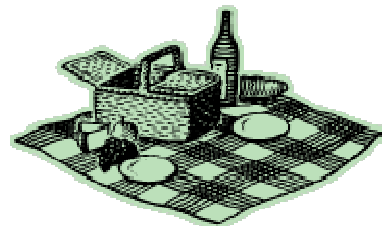
● **1. czerwca** — Spotkanie przy kawie i przyniesionym cieście odbyło się zaraz po mszy, jak zwykle w Sali parafialnej. Frekwencja dopisała, a szczególnie było dużo dzieci. Członkowie zarządu powitali zebranych i przypomnieli, że akurat w Polsce obchodzi się Dzień Dziecka; spotkanie odbyło się w rodzinnej atmosferze, a sekretarz Dorota Bracha poczęstowała cukierkami wszystkich maluchów.

● **6. lipca i 3. sierpnia** — odbyły się w sali parafialnej następne polonijne spotkania; przy kawie i przyniesionym cieście i słodyczach. Jak zwykle panowała przyjemna i rodzinna atmosfera.

LYHYESTI SUOMEKSI

Yhdistyksen seuraavat kokoukset ja tapahtumat:

14. syyskuuta – LUUKI, Yhdistyksen PIKNIKI klo: 12,

19. lokakuuta - kokouksen teemana kirjailijan Stefan Žeromskin 150-vuotissyntymäpäivä,

27. lokakuuta - Tempeliaukion kirkossa klo 19, Puolan Itsenäisyyspäivän konsertti, esiintyy loistava puolalainen pianisti **Marta Karolina Cader**,

2. marraskuuta - Pyhäinpäivä, Perinteen mukaisesti käymme viemässä seppeleet haudoille. Tappamme Taivallahden tenniskentän puistossa sunnuntaina klo. 12,

16. marraskuuta - Puolan Itsenäisyyspäivä,

21. joulukuuta – Joulujuhla.

Zarząd

NOWI CZŁONKOWIE – UUDET JÄSENET

Marta Karolina Cader oraz **Szymon Paweł Pietrzak**.

Witamy w naszym gronie, tervetuloa joukkoomme !

Zarząd

W numerze:

Str.1 Z żałobnej karty....

zaproszenie na wrześniowe spotkanie,

Str.2 150-lecie urodzin Stefana Žeromskiego,

Str.3 Jan z Dukli, patronat roku 2014 ,

Str.4 Polonia w Turku, lyhyesti suomeksi. uudet jäsenet.

ZJEDNOCZENIE POLSKIE w HELSINKACH

PL 279, 00121 HELSINKI

NORDEA: FI13 1247 5000 0012 63

E-mail: zpolskie@polonia-finlandia.fi

<http://polonia-finlandia.fi/>

ZARZĄD:

prezes

wiceprezes

sekretarz

skarbnik

członek

Michał Zieliński

Katarzyna Lehtonen

Jerzy Gogulski

Ewa Rajatammi

Henryk Kaczmarek